

Հանդիսատեսը Ներսը

"Բազումք են կոչեցեալք եւ սակաւք
են ընտրեալք". Մատթ., ԻԲ., 14

Այդ սակաւներէն մէկն ալ Երուսաղէմի Սրբոց Յակոբեանց վանքի միաբան Գերաշնորհ Նորայր արքեպիսկոպոս Պողարեանն (Ծովական) է: Թերեւս ընթերցողներուն, մանաւանդ սաղիմահայութեանը, հարկ չկայ ներկայացնելու Նորայր արքեպիսկոպոս Պողարեանը, քանի որ ան շուրջ եօթանասուն տարի է որ ինքզինքը նուիրած է հայ եկեղեցիին, դպրութեանն ու գիտութեանը ծառայելուն, եւ հանրութեան կողմէ ճանչցուած է որպէս բազմալատակ գիտուններէն մէկը: Այդուհանդերձ, շատ համառօտ կ'ուզեմ նշել անոր քանի մը աշխատանքները: Նորայր Սրբազանը գրած է աւելի քան քսան գիրք եւ բազմաթիւ յօդուածներ:

1966-1991 թուականներու ընթացքին բանասէր գիտունը կազմած ու հրատարակած է Երուսաղէմի Հայոց ձեռագրատան ձեռագրերու ցուցակը՝ "Մայր ցուցակ ձեռագրաց Սրբոց Յակոբեանց" խորագրի ներքեւ: Մեծածավալ այդ 11 հատորներու մէջ ան ամենայն մանրամասնութեամբ նկարագրած է 3890 ձեռագրերը՝ տալով նաեւ մանր յիշատակարանները: Այդ ձեռացուցակն ունի գիտական ու գործնական մեծ նշանակութիւն:

Նորայր արքեպիսկոպոս Պողարեանի հետաքրքրութիւններու միւս կարեւոր ուղղութիւնը դասագիրք կազմելն է: Թուարկենք անոր կազմած քանի մը դասագրքերը. "Կանոնագիտութիւն", "Միսագիտութիւն", "Կրօնագիտութիւն", "Հայ Գրողներ. Ե.-ԺԷ. դար", "Հայ Գրիչներ. Թ.-ԺԷ. դար", "Հայ Նկարողներ. ԺԱ.-ԺԷ. դար" եւ այլն:

Ներկայ պահուս ալ տասներորդ տասնամեակը ոտք կոխած գիտունը նոյն եռանդով ու հաւատքով կը շարունակէ իր մեղուաջան ու արդիւնաշատ գործունէութիւնը, որու բերքը ընթերցողները կը բաղեն անոր հրատարակած նոր գիրքերու, "Սիոն"ի եւ այլ պարբերականներու ու թերթերու էջերէն: Այդ փոքրամարմին ծերունիսրտեւոր մեծ լոյս մըն է սաղիմահայութեան մտաւոր կեանքէն ներս: Եւ զայն ըստ արժանւոյն գնահատած է Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարք ամենապատիւ Թորգոմ արքեպիսկոպոս Մանուկեանը "Գիրք Թղթոց"ին կցած իր "Գնահատանքի Խօսք"ի մէջ. "Գերաշնորհ Նորայր արքեպիսկոպոս Պողարեանը մեր ձեռագիրներու լեզուն հասկցող մասնագէտն է, գրաբարի եւ աստուածաբանութեան հմուտ եւ մեր մատենագիրները ուսումնասիրող գիտուն պատմագէտը" (էջ դ.):

Իր առողջական վիճակի պատճառով ծերունագարդ արհեստակուպոսը չի կրնար յաճախել եկեղեցի եւ մասնակցիլ պատարագներուն։ Ան չկրցաւ մասնակից ըլլալ նաեւ Չատկի արարողութիւններուն։ Բայց ուրախալի է, որ այդ խնդրի մէջ հետաքրքրութիւն ցուցաբերեցին ժառանգաւորաց Վարժարանի եւ Ընծայարանի տեսուչ հոգեշնորհ Հայր Բագրատը եւ վարժարանի եկեղեցական երաժշտութեան ուսուցիչ ու երգչախումբի ղեկավար Վարուժան Մարգարեանը։ Եւ ահա Նորայր Սրբազանի բնակարանի բակը երգչախումբի կատարմամբ հնչեցին Չատկին վերաբերող շարականներ՝ "Քրիստոս յարեաւ ի մեռելոց", "Գովեա՛ Երուսաղէմ", "Խորհուրդ խորին"...

Տիար Վարուժանը իր երգչախումբով եկած էր շնորհաւորելու Նորայր Սրբազանի Չատիկը։ Յաւոք, առողջական տագնապի հետեւանալով Սրբազանը անկարող եղաւ իջնելու երկրորդ յարկէն եւ աշակերտներու երգերը լսելու հայր Թէոդորոսի, հայր Ընծանուէրի եւ տողերս գրողի հետ, այլ աշակերտներու երգերուն ան ունկնդիր եղաւ իր բնակարանի ներսէն։ Իսկ աշակերտները կը շարունակէին սիրով ու նուիրումով կատարել Յիսուսի Յարութեանը նուիրուած շարականներն ու հատուածները պատարագէն, ինչպէս՝ "Քրիստոս ի մէջ", "Սուրբ, Սուրբ", "Օրհնեալ է Աստուած", "Անձինք նուիրեալ", "Հապա, Բաջագունք"։

Այդ տուրբի արժանի հատուցում մըն էր անուանի բանասէր գիտունին ու վաստակաշատ արհեստակուպոսին, որու համար ան այդ ձեռնարկի հեղինակներուն եւ երգչախումբին յայտնեց խորին շնորհակալութիւն՝ իր հանդէպ ուշադիր գտնուելու եւ իրեն հաճելի պահեր պարգեւելու համար։

Գէորգ ԹՕՍՈՆԵԱՆ